

MKE Küldöttközgyűlés

Az MKE 1996. november 28-án tartotta küldöttközgyűlését az Országos Széchényi Könyvtárban. A rendezvény első napirendi pontja *dr. Skaliczki Judit*nak a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Könyvtári Osztálya vezetőjének előadása volt. Hogy ő miről beszélt, azt olvasóink a 3K előző számában közölte, vele készült interjúból tudhatják. A továbbiakban az elnök, a főtítkár, a tanácselnök és az ellenőrző bizottsági elnök beszámolóit hangzottak el. Az alábbiakban ezek a beszámolók olvashatók, melyeket egyébként a küldöttközgyűlés elsőprő többséggel elfogadott, megszavazott.

Beszámoló a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 1995–1996. évi tevékenységéről és irányelv-tervezet az 1997–1998. évi munkára

I. Beszámoló

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (a továbbiakban: egyesület) a beszámolási időszakban igen széleskörű, **a könyvtári szakmai élet területének túlnyomó részét átfogó tevékenységet folytatott.** Ennek minden – akár jelentősebb – részletére sem térhet ki ez a beszámoló, ezért csak a legfontosabbakat említjük.

Az egyesület általános elveinek megfelelően **a munka dandárja az egyesület 21 területi szervezetében** (köztük két társult egyesületben) **valamint 10 szakterületi-szakmai szervezetében folyt.** Mindazonáltal az elnökség, a szervezetek munkájának segítése és koordinálása mellett, maga is jelentős, sőt – megítélésünk szerint – a korábbi időszakokhoz képest jelentősen fejlődött tevékenységet folytatott, természetesen a tanács segítségével és számos aktív tagtársunk munkájára támaszkodva.

A szervezetek

A szervezetek munkájáról Ottovay László főtítkár ad összefoglaló áttekintést, a szervezetektől érkezett beszámolók és az elnökség, valamint az ellenőrző bizottság tagjainak személyes tapasztalatai alapján. Emellett **a szervezetek mun-**

kájáról beszámolóik hangzottak el a legilletékesebbek, a szervezetek tagjai előtt, a küldöttközgyűlést megelőző taggyűléseken (melyek túlnyomó többségén az elnökség képviseltette magát). E beszámoló ezért nem foglalkozik részletebben a szervezetekben folyó egyesületi élettel. Annyi azonban mégis ide kívánkozik, hogy az általában jó színvonalú munka mellett a különbségek igen nagyok. A szervezetek mintegy harmadában kiemelkedő színvonalú egyesületi élet folyt, ugyanakkor egy másik – szerencsére kisebb – körben a szervezet és tagságának kapcsolata laza, a szervezetek programjai nem keltik fel a tagok érdeklődését, a kapcsolatok inkább könyvtárközi, mint személyesek. **Célszerű lenne, ha a gyengébbek tanulnának a jobbaktól**, amelyeknek példája igazolja, hogy nem „területi adottságokról” van szó, hanem a minden tag javára eredményes munka a szervezet vezetőinek és legaktívabb tagjainak kezdeményező készségétől, ötletességétől és szívósságától függ. Törekedni fogunk arra, hogy a szervezetek betekintést nyerhessenek egymás munkájába, a legjobb tapasztalatok hasznosítása és ötletek szerzése érdekében.

A továbbiakban a **beszámoló** csak kivételesen nagy jelentőségű rendezvények, akciók esetében tér ki a szervezetek munkájára, egyébként az **elnökség munkájára és annak eredményeire szorítkozik**.

Az elnökség

Az 1994. évi küldöttközgyűlésen megválasztott elnökség **változatlan összetételben** végezte munkáját. E beszámoló összeállítójának hosszabb külföldi tartózkodása alatt Poprády Géza alelnök látta el az ügyvezető elnöki teendőket és az elnökség kiegészült Tuba László póttaggal. A póttagok és az ellenőrző bizottság elnöke rendszeresen részt vettek az elnökség munkájában. Az elnökség általában havonként ülésezett, néhány szünettel. Emellett rendkívüli elnökségi ülésekre is sor került. Az elnökség és a titkárság, de az egész MKE munkáját **nagyban segítette a nemzeti könyvtárral kötött megállapodás**, amelynek keretében helyiséget, technikai felszerelést és személyi kiadásainkhoz lényeges segítséget (az ügyvezető titkár munkabérének nagy részét) kaptuk.

Az elnökség – az alapszabály és a társadalmi/szakmai követelmények értelmében – az alábbiak szerint tevékenykedett.

Könyvtárpolitika

A könyvtárpolitika terén – legalább is 1996-ban – kétségtelenül **a könyvtári ellátásról szóló törvény** előkészületei álltak a középpontban. Az MKE igen sokrétűen vett részt e munkában, egyebek között a sikeres, nemzetközi részvétellel lefolytatott törvénykezési szemináriummal és az arról készült jelentéssel, az MKM által meghatározott tizenkét kérdésben kifejtett véleménnyel, a törvény elvi kérdéseinek különféle egyesületi fórumokon történt megvitatásával, a törvény koncepciójának elkészítésében való személyes részvétellel és a törvény koncepciójának véleményezésével. Az elnökség – mind a törvény egészét, mind a központi szolgáltatásokat illetően a tanács hathatós segítségével – törekedett a

tagság minél szélesebb körű bevonására a tervezetek véleményezésébe, valamint a korszerű alapelvek következetes érvényesítésére, a jogok és kötelességek világos meghatározására, ezen belül pedig különösen a fenntartók könyvtári ellátási felelősségének egyértelmű törvényi rögzítésére.

Több más jogszabály tervezetét is véleményeztük, egyebek között a Közművelődési Törvény tervezetét, a Közoktatási Törvénynek a könyvtárostanárokról szóló rendelkezéseit, a Nemzeti Alaptantervet (Könyvtárostanárok Szervezete), a köteleispéldányokról kiadandó, máig vitatott státusú jogszabály alapelveit, a Nonprofit Törvény koncepció-tervezetét. Javaslatot tettünk arra, hogy az állampolgároknak az információkhoz való egyéni és kollektív jogait vegyék fel az alkotmányba.

Részt vettünk a könyvtári rendszer **fejlesztési stratégiájára** kiírt pályázat pályaműveinek elbírálásában.

Más szakmai szervezetekkel közösen bíráltuk a **könyvtárak ágazati felügyeletének átszervezését**, jóllehet sikertelenül, mindazonáltal felhívva a figyelmet az egységes elvek érvényesítésére.

Nyílt levélben hívtuk fel a művelődési és közoktatási miniszter figyelmét a könyvtárügy aktuális problémáira és a legfontosabb teendőkre, a békéscsabai könyvtári napon elhangzott MKE felszólalás alapján.

Az egrri vándorgyűlésen **felhívást** adtunk közre, a könyvtárak társadalmi szerepéről. Csatlakoztunk a Könyvtári és Informatikai Kamara (a továbbiakban: KIK) által indított **Összefogás a Könyvtárakért** akcióhoz és részt vettünk annak lebonyolításában. Bekapcsolódtunk a – sajnálatosan elmaradt – **Közkönyvtárak Éve** előkészületeibe.

Kapcsolatban álltunk a **Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakkollégiumával**, javaslatokat téve a támogatandó témákra és értékelve a pályázatok eredményét.

Felléptünk – lehetőségeinkhez mérten – a könyvtárak más intézményekkel való **összevonása ellen**.

Tanácsainkkal segítettük a **közbeszerzési törvény alkalmazását** a könyvtárakban.

A **könyvtáraknak az információs társadalomban betöltött szerepéről** szóló emlékeztetővel és az e témáról tartandó nemzetközi konferenciára tett javaslattal fordultunk az Európai Unió és a Közép- és Kelet-Európai Országok Második Fórumához az Információs Társadalomról.

Részt vettünk a **Magyarország kulturális állapotáról** szóló tanulmány könyvtári fejezetének előkészítésében és – sajnos eredménytelenül – véleményeztük az elkészült tervezetet.

Képzés és továbbképzés

Meggyőződésünk, hogy a szakma igen jelentős átalakuláson megy át, és ezért a fenntartás és az ahhoz kapcsolódó problémák, valamint a technológiai fejlesztés mellett a **jövő kulcskérdése** a könyvtárosok képzésének megfelelő tartalma és a könyvtáros társadalom egészére kiterjedő, eredményes továbbképzés.

Ennek jegyében, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium (a továbbiakban: MKM) egyetértésével és a KIK-kel együttműködve létrehoztuk az egyesület **képzési bizottságát**, amelyben képviselve vannak a legfontosabb képző intézmények, a különféle típusú könyvtárak (a KIK tagozatainak képviselői révén), az MKM illetékes főosztályai, a nemzeti könyvtár és a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete (a továbbiakban: KKDSZ). A bizottság megkezdte munkáját, a legaktuálisabb kérdések tanulmányozásával és javaslatok kidolgozásával.

Ezek közül az első volt az a javaslat, amelyet annak érdekében tettünk az Országos Akkreditációs Bizottságnak, hogy a könyvtárosképző intézmények **akkreditációs folyamatába** vonja be szakma képviselőjét (az egyesület és a KIK közös delegáltját). Javaslatainkat köszönettel elfogadták.

Vidra Szabó Ferenc felmérése alapján konferenciát rendeztünk a könyvtáros **munkaerő-szükséglet és a képzés összefüggéseiről, követelményeiről**. Kapcsolatot tartottunk fenn a **Könyvtárosképzésért Alapítvánnyal**.

A Magyar Könyvtárügyért Alapítvány útján fejenként 5000 forinttal támogattuk **70 továbbtanuló könyvtáros tanulmányait**.

Kiemelkedő jelentőségűnek tartjuk, hogy az elnökség – a Műszaki Könyvtáros Szekció közreműködésével – **tanfolyamokat szervezett a hálózatok (így mindenképp az Internet) könyvtári alkalmazásáról**. Az IIF, ill. a HUNGARNET, valamint az egyesület támogatásával a résztvevők igen mérsékelt tandíjért vehettek részt öt tanfolyamon, összesen 150 fő. Amellett, hogy – legalább is hosszú idő óta – ezek az első központi egyesületi tanfolyamok, és a szükségletekhez képest sivár hazai továbbképzési kínálatot lényegesen javították, azért tartjuk ezt annyira jelentősnek, mert két irányban is: a továbbképzés bővítésében és a technológiai fejlődés szakmai következményeire való felkészülésben jelentenek még korántsem elégséges, de fontos lépést.

Számos kollégánk **külföldi továbbképzésben való részvételéhez** adtunk – több esetben a British Council által biztosított lehetőségek kihasználása érdekében – anyagi támogatást. Hagyományosan, a Gombocz ösztöndíj, de más külföldi lehetőségek esetében is – a szponzorok kérésére – **szelektáltuk a jelölteket**.

További továbbképzési vonatkozásokkal találkozhatnak még a rendezvényeinkről szóló részben.

Rendezvények

Rendezvényeink középpontjában – hagyományosan – a **vándorgyűlések** álltak, 1995-ben Egerben A könyvtár és gazdája : a könyvtárfenntartás kérdései, 1996-ban pedig Debrecenben a Könyvtár – kommunikáció – társadalom témakörében. A vándorgyűlések során ismét megrendeztük az információforrásokat és könyvtári technológiát bemutató kiállításokat. Emellett az egi vándorgyűlést a reklám és a könyvtár témájában tartott előszeminárium előzte meg, Debrecenben pedig a vándorgyűlés helyszínén, és azzal időben átfedődően került sor az Európai Gyermekkönyvtáros Találkozóra és a Magyar Könyvtárosok IV. Világtalálkozására. Ezek természetesen nagymértékben gazdagították a vándorgyűlé-

seket. Visszatérően – és nem éles viták nélkül – megrendeztük a hagyományos egyesületi nyílt napokat a vándorgyűlések alkalmával. Úgy véljük, hogy mindkét vándorgyűlés – jelentős mértékben a kedvező helyszínek és a vendéglátók által végzett nagy és áldozatos munka eredményeként – sikeres volt. Persze így is volt mit tanulni és van mit javítani, amire törekszünk is a jelenlegi elnökség ciklusban még Kecskeméten és Salgótarjában sorra kerülő vándorgyűlések előkészítése és lebonyolítása során.

Az elnökség úgy vélte, hogy a szervezetek számos rendezvénye mellett indokolt, hogy minden évben legalább kétszer **országos szakmai konferenciákat** szervezzünk a legaktuálisabb és legjelentősebb szakmai kérdések megvitatására. E keretekben került sorra

- 1995 tavaszán a képzésről szólva már említett, a könyvtáros **munkaerő-szükségletről és a képzésről** tartott konferencia, majd
- 1995 őszén az Országos Széchényi Könyvtárban (OSZK) a hálózati tanfolyamokkal is előkészített **Hálózati Konferencia**,
- 1996 tavaszán, Nyíregyházán, az elnökség, a Társadalomtudományi Szekció, a Közkönyvtári Egylet, az MKE Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete, a „Nyíregyháza Szakirodalmi Ellátásáért” Alapítvány és a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár közös rendezésében a **Hazai Összefogás, Európai Együttműködés** c. konferencia, végül
- 1996 őszén, az OSZK-ban a **Központi Katalógusok az Elektronizáció Korában** c. konferencia.

Nemzetközi részvétellel, sikeresen rendeztük meg 1995 őszén a könyvtári el-
látási törvények (könyvtári törvények) tartalmáról tartott **Törvénykezési Sze-
mináriumot** (lásd még a könyvtárpolitikai részben). A British Council támoga-
tásával, brit szakértő részvételével **Szerzői Jogi Szemináriumot** tartottunk 1996
februárjában a könyvtárak és a szerzői jog vitatott, ill. új típusú problémáinak
(adatbázisok, elektronikus dokumentumok) áttekintésére.

Mind 1995-ben, mind 1996-ban Budapesten, sikeresen került sorra, társ-
szervezői szerepünk mellett a korábbi holland–magyar szimpóziumokból kinőtt,
3. ill. 4. **Budapesti Nemzetközi Könyvtári és Informatikai Szimpózium**, ami
a budapesti, osloei, barcelonai, (c)koppenhágai, amszterdami, tamperei, stuttgarti
és szombathelyi könyvtárosképző intézmények kezdőbetűiről a **BOBCATSSS** ne-
vet is viseli. Az 1995. évi BOBCATSSS témája az új információs termékek és
szolgáltatások kifejlesztése és marketingje, az 1996. évié az információs szolgál-
tatások minősége volt.

Társrendezőként részt vettünk a **Petrik Géza emlékülés** megrendezésében.

Ide kívánczik még néhány, a szakterületi szervezetek által szervezett orszá-
gos, illetve nemzetközi konferencia említése: a Könyvtárostanárok VII. Nyári
Akadémiájáé, a Helyismereti Könyvtárosok 2. Országos Tanácskozásáé, vala-
mint a Mezőgazdasági Szekció és a Műszaki Könyvtáros Szekció Orvosi Könyv-
táros Csoportja által szervezett Holland–Magyar Szimpóziumé az együttműkö-
désről a könyvtári és információs szolgáltatásokban.

Egyéb szakmai érdekvédelmi és szakmai tevékenységek

Pályázatot írtunk ki és támogatást nyújtottunk **fiatal könyvtárosok szakmai
tevékenységének támogatására.**

Az MKM-mel egyeztetve és a KIK-kel együttműködve könyvtári érdekvédel-
mi és könyvtári fejlesztési célokra egyaránt szolgáló **könyvtári szakértői adat-
bázis** létrehozásának előkészítését kezdtük meg. Sajnos eddig az elvek és a főbb
módszerek tisztázásánál tovább nem jutottunk.

Tervbe vettük a **Könyvtári Etikai Kódex** létrehozását, ill. annak folytatását.
Sajnos úgy tűnik, hogy e munka érdeklődő-közreműködők híján félbemarad,
ezért e helyről is kérjük az érdeklődőket, hogy részvételi szándékukat közöljék
a titkársággal.

Aktívan közreműködtünk a **könyvtári és információs szabványosítás** „újra-
élesztésében”. Az egyesület belépett a Magyar Szabványügyi Testületbe és az
egyesület elnöke egyben a szakterületen működő szabványosítási műszaki bizott-
ság elnöke is. Tervet dolgoztunk ki új és felülvizsgált szabványok és szabályzatok
létrehozására, abból az elvből kiindulva, hogy a kizárólagosan könyvtári és szak-
irodalmi tájékoztatási tevékenységet szabályozó előírásokat szakmai és gazdasá-
gossági okokból egyaránt célszerűbb a szakmai szervezetek és a nemzeti könyvtár
által jegyzett szabályzatokban, mint szabványokban létrehozni, és közreadni, mi-
közben más esetekben, valamint nemzetközi szabványok honosításakor nemzeti
szabványokat célszerű létrehozni. Támogatást kértünk a szabványosítási közpon-
ti szolgáltatásokra az MKM-től és ennek első részletét megkaptuk. A gyakorlati

munka is megindult: két új honosított szabvány készült és megindult a szabályzatok kidolgozása is.

Több ízben foglalkoztunk – elsősorban a tanács ajánlásai alapján – a **könyvtári szaksajtó** és az Új Könyvek különféle, így fenntartási és tartalmi problémáival, a tanács kezdeményezései alapján is. Sikert értünk – ha nem is közvetlenül és kizárólag az egyesület közbenjárása révén, de annak hatására is – az Új Könyvek további fenntartását elérni. Jóllehet ezt nem tekintette az elnökség első prioritásnak, támogattuk a KIK akcióját a Könyvtári Levelező Lap megőrzésére. Mint laptulajdonosok, támogattuk a 3K megjelenését. Adósak maradtunk a 3K bizonyos profilmódosítása tekintetében a tanács által javasolt intézkedések kezdeményezésével.

Az elnökség hatáskörébe tartozó **kitüntetési javaslatokat** megtettük; a **Fitzdij** odaítélésének a tanács által kidolgozott új folyamatát megvalósítottuk.

Hazai és nemzetközi együttműködés, képviselő

Kiemelkedő jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy a **KIK-kel sikerült az új, tartalmas együttműködési megállapodás megkötésével gyümölcsözővé tenni kapcsolatunkat**. Az elnökség álláspontja a hazai könyvtári, társadalmi, szakmai szervezetek túlzott széttagoltságát illetően nem változott. Mindazonáltal úgy véljük, hogy a jelen helyzetben csak e szervezetek együttműködése vezethet eredményre. Ennek jegyében, ha erre lehetőség kínálkozott, egyéb csoportosulásokkal (Magyar Periodika Kör, Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma) is együttműködünk.

Jóllehet nem mindig és mindenben értünk egyet, **kapcsolataink a KKDSZ-szel** korrektek és – ahol ez elvi engedmény nélkül lehetséges – eredményesek. A KKDSZ-nek köszönhetően a KIK-kel közös képviselői lehetőségünk nyílt a Közalkalmazotti Érdekegyeztető tanácsban (KÉT).

Képviselve vagyunk és aktívan részt veszünk az Országos Könyvtárügyi Tanácsban. Képviselve vagyunk továbbá a Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakkollégiumában, a Magyar Kulturális Szövetségben és a HUNGARNET-ben, valamint a Magyar Könyvtárügyért Alapítvány kuratóriumában.

Megszüntettük részvételünket a Magyar Könyvszakmai Szövetségben, mivel nem értettünk egyet annak irányzatával. Sajnálatosan mélyponton van kapcsolatunk a Magyar Népművelők Egyesületével is, a két közművelődési szakterület igen eltérően megítélt prioritásai miatt.

A nemzeti/nemzetközi kapcsolatok határesete a **határon túli magyar könyvtárosokkal és szervezeteikkel** fenntartott kapcsolatunk. A beszámoló korábbi részeiben említett világkongresszus melletti kapcsolataink is igen sokrétűek. Az Illyés alapítvány segítségével eljuttatjuk kollégáinkhoz a hazai könyvtári szaksajtót, meghívjuk őket rendezvényeinkre és meghívásaiknak eleget teszünk. Szervezeteink keretében továbbképzési segítséget nyújtottunk és megkezdtük a határon túli magyar könyvtárosok támogatására egy teljes körű program kidolgozását. Az elnökség Kocsis István alelnököt kérte fel e kapcsolatok gondozására és a program elkészítésére.

A nemzetközi kapcsolatok élére **IFLA tagságunk** kívánkozik. A kapcsolat töretlen; rendszeresen képviseltetjük magunkat az IFLA közgyűlésein, igyekszünk a hazai könyvtárügyben hasznosítani és terjeszteni az IFLA útján rendelkezésre álló információkat és lehetőségeket. Elismerést váltott ki a magyar közreműködés az IFLA Könyvtári Egyesületek Vezetési Kerekasztalának munkájában. Felmerült, és a „tapogatódzás” stádiumában van egy későbbi (2002-ig foglalt!) IFLA konferencia magyarországi megszervezése. Fejlődőben vannak kapcsolataink az európai könyvtári szervezettel, az EBLIDA-val is.

Széleskörűek, és elsősorban egymás rendezvényein való részvételre, valamint tanulmányutak és könyvtárközi/„könyvtáros-közi” kapcsolatok létrehozására irányulnak **15 külföldi társszervezettel** fenntartott kapcsolataink. A mi rendezvényeinkre meghívott vendégek néhány értékes előadással gazdagították programjainkat. A társszervezetek rendezvényein résztvevő kollégáink újtjelentéseikben sok – sajnos nem kielégítően hasznosított – információt közölnek. Ezekhez járulnak még szervezeteink kiterjedt nemzetközi kapcsolatai, amelyeknek csak példaként említjük meg a helyismereti könyvtárosok gyümölcsöző kapcsolatait a brit Library Association helyismereti csoportjával.

Több nemzetközi és külföldi szervezettől kaptunk segítséget, támogatást. A már több ízben említett British Council mellett megemlítjük az Európa Tanácsot, az Európai Uniót, valamint a német Bibliothekarische Auslandstelle-t.

Kapcsolatok a szervezetekkel és a tagsággal

A szervezeti és gazdálkodási kérdésekről a főtítkárr tart beszámolót. Itt is megemlítjük azonban, hogy az elnökség mindent megtett, hogy különféle **pályázatok** útján bővítse tevékenységünk, mindennek előtti a szervezetek és a tagok szakmai tevékenységének támogatását. E törekvésünk 1995-ben igen sikeres volt, 1996-ban többé-kevésbé megfelelő eredményeket hozott. Ennek volt köszönhető, hogy a szervezetek **1,6, ill. 2 millió forintot meghaladó támogatást kaptak** az elnökségtől 1995-ben, ill. 1996-ban.

Úgy véljük, hogy a szervezetek és – ha a szervezetek is mindent megtettek e tekintetben – a tagság **tájékoztatása tovább javult**. A Hírlevél rendszeres megjelenítése (bár jó lenne az átfutási idő további csökkentése), a Hírlevél tartalmának és más közléseknek az elhelyezése a Katalist listán javította az információáramlást.

A titkárság és az elnökség tisztségviselői, ill. tagjai igyekeztek mindenkor a **tagok és a szervezetek rendelkezésére állni, információkkal, tanácsokkal stb.** akár szakmai, akár szervezési kérdésekben, amikor ezt igényelték. Örülnénk, ha ezt még többen és többet igényelnék. A személyes kapcsolatok fontosságát tapasztalták a szervezetek taggyűlésein résztvevő elnökségi tagok is.

Megkezdtük az ellenőrző bizottság által kidolgozott **tagnyilvántartási és tagdíjfizetési** ügyrendi szabályzat életbeléptetését. Egyszerűsítettük a többes regisztráció miatti átutalások rendszerét. Specifikációt dolgoztunk ki a tag- és tagdíj-nyilvántartó rendszer **számítógépes programjához**; a programon jelenleg az utolsó simításokat végzik.

A Soros Alapítványhoz benyújtott eredményes pályázatunk révén rövidesen létrejön a **titkárság teljes körű Internet kapcsolata**. Ez lehetőséget ad az MKE OTTLAP-jának (honlapjának, „home page”-ének) létrehozására és ezáltal, valamint egy, vagy több MKE levelező lista létrehozásával lehetővé válik a „valós idejű” kapcsolat a szervezetekkel, a rendezvények időpontjának oly régen aktuális koordinációja, ill. mindennemű aktív és passzív tájékoztatás. Reméljük, hogy a szervezetek és a tagság jelentős része között is mielőbb hasonló kapcsolatok épülhetnek ki.

Nem hajtottuk végre – holott erre sürgősen és folytonosan szükség lenne – a taglétszám növelésére szolgáló akciókat.

II. Irányelv-tervezet 1997–1998-ra

Az elnökség úgy véli, hogy nincs szükség lényegbevágó változtatásra a munka eddigi irányait és súlypontjait illetően, de különös figyelmet kell fordítani a könyvtári ellátás és következésképpen a könyvtáros szakma sokban változó arcúlatára. A tevékenység kiemelkedő súlypontjait a következőkben látjuk:

1. A könyvtári ellátásról szóló **törvény** létrejöttének további elősegítése, a szakmai szempontok lehető érvényesítése mellett; a jogszabályból következő változások elősegítése, különösen a fenntartás és a központi szolgáltatások terén, új módszerekkel, például az önkormányzatokkal és más fenntartókkal kiépítendő kapcsolatok útján is. Egyéb kapcsolódó **jogszabályok eredményes alkalmazásának elősegítése.**
2. Azon **jogszabályok módosításának kezdeményezése**, amelyek jelen állapotukban hátrányosak a könyvtári ellátás szempontjából (pl. Közzétartási Törvény).
3. A **Nemzeti Informatikai Stratégia** könyvtári alkalmazásának segítése, ösztönzése.
4. Szakmai érdekvédelem a **szakmai érdekeket intézményesen sértő jogi szabályozás**, ill. a szakmai érdekeket sértő **jogszabálysértés** esetén.
5. **Szakértő segítség a könyvtár-fenntartóknak**; ennek érdekében kapcsolatfelvétel és -fenntartás az összes önkormányzatokkal.
6. **Továbbképzési követelmények** kidolgozása, a **továbbképzés** segítése és – lehetőség szerinti – lebonyolítása.
7. Hozzájárulás az **alapképzés tartalmi tökéletesítéséhez.**
8. Tagjaink és a határokon túli magyar könyvtárosok **továbbképzésének anyagi és szervezési támogatása.**
9. A **vándorgyűlések** szakmai színvonalának és lebonyolításának további javítása.
10. Országos és nemzetközi konferenciák szervezése, elsősorban a könyvtári szolgálat technológiai és szervezeti átalakulását nagy mértékben befolyásoló témákban.

11. **A könyvtári és információs szabványosítás gyors fejlesztése, elsősorban az együttműködést (pl. osztott katalogizálás, adatbázisok lekérdezhetősége) különösen befolyásoló témákban. A Z 39.50 szabvány hazai implementációjának előkészítése.**
12. **A Könyv, Könyvtár, Könyvtáros c. szakfolyóirat további támogatása, színvonalának és fogadtatásának javítása.**
13. **A könyvtári szakértői adatbázis létrehozása.**
14. **Akcióterv kidolgozása és végrehajtása a határon túli magyar könyvtárosok támogatására.**
15. **A nemzetközi kapcsolatok fokozott hasznosítása, mindenek előtt szakmai ismeretek megszerzése érdekében.**
16. **Az egyesületen belüli (titkárság – szervezetek – tagok) információs kapcsolatok teljes megújítása a hálózati technológia alkalmazásával.**
17. **Akciók az egyéni és testületi tagok számának növelése érdekében.**

Az elnökség tisztelettel kéri a küldöttközgyűlést a fenti beszámoló és irányelvek szükség szerinti kiegészítésére, ill. elfogadására.

Vajda Erik
elnök

Beszámoló a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 1995–1996. évi szervezeti és gazdálkodási tevékenységéről

Az MKE küldöttközgyűlésére készült elnökségi beszámoló második részében az egyesület taglétszámával, szervezeti felépítésével, gazdálkodásával, továbbá a szervezetek működésének általános kérdéseivel foglalkozunk. A küldöttközgyűlés küldöttei megkapták a tanács, az ellenőrző bizottság és a szervezetek beszámolóit, valamint az egyesület gazdálkodásáról készült összefoglalót, illetve éves kimutatásokat. A beszámoló készítője feltételezi a felsorolt anyagok ismeretét. Külön felhívjuk a figyelmet az ellenőrző bizottság jelentésében foglalt javaslatokra az elnökség és a tanács munkájáról, a tagnyilvántartás, tagdíjfizetés problémáiról, a tagság növelésének fontosságáról, az egyesület és a szervezetek gazdálkodásáról, a pályázatok elszámolásáról, végül a szervezetek ellenőrző bizottságairól. Ezekkel az elnökség teljes mértékben egyetért, és a küldöttközgyűlés álláspontjának megfelelően kész végrehajtani az abban javasolt intézkedéseket. Ezért a továbbiakban az ellenőrző bizottság jelentésében érintett kérdésekkel nem vagy csak a szükséges mértékben foglalkozunk.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete egyéni tagjainak létszáma az 1996. szeptember 20-i állapot szerint 2134 fő, második helyen is regisztráltatta magát 472 fő, míg a harmadik regisztrációt mindössze 15 tag vette igénybe. A testületi tagok száma összesen 60, ebből a központban regisztráltak száma 11. Amint az ellenőrző bizottság jelentésében is olvashatták a küldöttek, az egyesület taglétszáma a legutóbbi küldöttközgyűlés óta érezhetően csökkent, az akkori adatok szerint 2367 egyéni tag összesen 3056-szor regisztráltatta magát, a testületi tagok száma 70 volt.

A csökkenés okai között minden bizonnyal szerepel a könyvtárak megszűnése, a könyvtárosok számának csökkenése, az utazási költségek növekvő súlya, de bízunk benne, hogy az egyesületet kibővült tevékenysége, könyvtárpolitikai, szakmai érdekvédelmi, továbbképzési, feladatai újra vonzóvá teszik. A munkatervünkben is javasolt tagtoborzó munka mindenestre halaszthatatlanná vált. Az egyesület szervezetei között különösen szembeötlő a tagság csökkenése a Pest megyei és a Jász-Nagykun-Szolnok megyei területi szervezetnél, a szakterületi szervezetek között pedig a Közkönyvtári Egyletnél.

A szakterületi szervezetek közül megszűnt az Audiovizuális Szekció (beolvadt a Zenei Szekcióba) és a Múzeumi és Művészeti Gyűjtemények Szekciója (beolvadt a Társadalomtudományi Szekcióba). Egy területi szervezet alakult újjá: a Nógrád megyei szervezet újította meg sokáig szünetelő tevékenységét.

Mint ismeretes, az alaptagdíj két szervezetben való regisztrálást tesz lehetővé. Míg a területi szervezeteket mindössze 18 alkalommal tüntették fel tagjaink második regisztrációként, addig a szakterületi szervezeteket 454 tag jelölte meg második helyen, harmadik helyen is 11. Vannak szekciók, ahol jóval több a második regisztráció, mint az első: Közkönyvtári Egylet 4–68, Helyismereti Könyvtárosok Szervezete 5–34 (itt a harmadik regisztráció – 9 – is több, mint az első), Olvasószolgálati Szekció 12–49, Gyermekkönyvtáros Szekció 28–67. Az összes harmadik regisztráció 15, nem tudjuk, hogy a tagdíj 30%-át jelentő kiegészítő tagdíj befizetése okozza-e az alacsony számot, vagy pedig tagjaink idejéből, energiájából nem futja két szervezetnél több munkájában való részvétellel.

A területi szervezeteknél első helyen regisztrált tagok (1633 fő) közül másutt nem regisztráltatta magát 1174 (72%). 459-en más szervezetekhez is csatlakoztak, ezek között nem volt területi szervezet, míg a szakterületi szervezetek sorrendje: Közkönyvtári, Gyermekkönyvtáros, Olvasószolgálati stb. és viszonylag sok a Műszaki Szekciót választók aránya.

A szakterületi szervezeteknél első helyen regisztrált 545 tag közül 391 (itt is közel 72%) csak ezekben a szervezetekben, 154 kollégánk pedig másutt is jelentkezett tagként, sorrendben: Társadalomtudományi Szekció 50, valamelyik területi szervezet 32, Műszaki Szekció 30. Érdemes megemlíteni, hogy a Bibliográfiai Szekció első helyen regisztrált tagjai másodikként a Társadalomtudományi Szekciót, a Gyermekkönyvtárosok és a Könyvtárostanárok valamelyik területi szervezetet, a Mezőgazdaságiak a Műszakit, a Műszakiak az átlagtól messze kiemelkedően a Társadalomtudományi Szekciót választották, míg a Társadalomtudományiaknál megoszlott a többi szekció között a második regisztráció. Az Olvasószolgálati, a Helyismereti Szekciókban és a Közkönyvtári Egyletben első helyen regisztrált tagok száma igen kevés, ezeknek a szekcióknak a tagsága szinte kizárólag a területi szervezetek második regisztrációjából tevődik össze.

A harmadik regisztrációra jelentkezett 15 tag közül 9 fő csatlakozott a Helyismereti Szekcióhoz. A 15 tag ilyen minőségben befizetett tagdíjának összege 1996-ban 4059 Ft volt.

A 60 testületi tag jelképezi ugyan az egyesület könyvtári intézményekkel kapcsolatos feladatvállalását, de semmiképpen sem tartjuk elégségesnek a testületi tagok arányát. Mind a központnak, mind a szervezeteknek folytatni kell az erőfeszítéseket a testületi tagok számának növelése érdekében. A területi szervezetek közül a Kisalföldi, a Zala megyei és a Zempléni szervezet 5-5 testületi tagot tart nyilván. A szakterületi szervezetek közül a Műszaki Szekciót lehet kiemelni, amely 10 testületi tagot vont be támogatói körébe, mégpedig a szokásos 3-5 ezer forintnyi tagdíjat messze meghaladó mértékű támogatással. Ez megmutatkozik a Műszaki Szekció anyagi lehetőségeiben is. A Társadalomtudományi Szekciót támogató 5 testületi tag is hozzájárul a szekció működésének magas színvonalához.

Az egyesület alapszabálya lehetőséget nyújt arra, hogy a tagszervezetek csoportokat hozzanak létre. A területi szervezetek közül a Csongrád megyei szervezet tájékoztató jelentésében arról, hogy szervezetükben a könyvtárostanárok és a nyugdíjasok önálló tevékenységi körrel csoportként tevékenykednek. A szakterületi szervezetek közül a Műszaki Szekció orvosi könyvtáros és gépésztísi-osztályozási csoportot működtet. Az orvosi könyvtárosok csoportja, kevésnek érezvén lehetőségeit az orvosi könyvtárak növekvő problémáinak megoldására, közreműködött a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének létrehozásában. Az újonnan létrejövő szövetség még nem döntött arról, hogy milyen keretek között csatlakozik az MKE tevékenységéhez. A Közkönyvtári Egylet keretében alakult meg, elsősorban FSZEK-beli kollégák részvételével, a fiatal könyvtárosok csoportja, tevékenységi formáik most vannak kialakulóban. Ugyan az adatok azt mutatják, hogy a csoportok létrehozása többnyire csak elvi lehetőség a szervezetek részére, az alapszabálynak továbbra is biztosítania kell az új szerveződések létrejöttét.

Az egyesület tevékenysége alapvetően a szervezetekben folyik. A tevékenység mértékét jelzi, hogy a beküldött jelentések alapján a területi szervezetek a két év során átlagosan 7,5, a szakterületi szervezetek 10 rendezvényt tartottak. A legtöbb szervezési munkát és reméljük, a legtöbb szakmai hasznot azok a többnapos tanácskozások, konferenciák hozták, amelyek egy-egy szakterület, problémakör részletesebb megismerését célozták, gyakran külföldiek részvételével. Ilyen konferenciát 12 szervezet rendezett. A 7 területi szervezet közül ki kell emelni a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyeiekét, akik fő szervezőként a Hazai összefogás – európai együttműködés című konferenciát az elnökség megbízásából igen eredményesen készítették elő. A Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesületének osztrák-magyar találkozója is kiemelésre érdemes. A szakterületi szekciók közül a gyermekkönyvtárosok 5 többnapos tanácskozást is tartottak, köztük több nemzetközi is volt, így megszervezték az 1. európai gyermekkönyvtáros konferenciát is. A Könyvtárostanárok Szervezete, a Bibliográfiai Szekció és a Helyismereti Könyvtárosok Szervezete is emlékeztető konferenciákat tartott. Meglepően sok, 53 olyan rendezvényről tudósítottak a szervezetek, amelyeken egynapos konferencia keretében több szakember tartott előadást. Az ilyen konferenciák szervezői közül ki kell emelni a Csongrád megyei szervezetet 6

rendezvénnel, továbbá a Békés és Somogy megyei szervezetet 3-3 rendezvénnel. A szakterületiek közül sorrendben a Műszaki, a Társadalomtudományi, a Könyvtárostanárok és a Bibliográfiai Szekció említendő. Mintegy 30-ra tehető azon rendezvények száma, ahol egy-egy előadó tájékoztatta szakmai kérdésekről vagy könyvtárpolitikai ügyekben hallgatóságát. Ilyen rendezvényt a Műszakiak, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyeiek, a Pécs-Baranyaiak, a Társadalomtudományi Szekció és a Vas megyei Szervezet tartott legnagyobb számban. Ezek között sok olyan rendezvény volt, amely az összejövetelnek helyet adó könyvtár, információs intézmény bemutatását, szolgáltatásainak megismertetését segítette elő. Szakmai fórumokat elsősorban könyvtárpolitikai kérdésekben 7 szervezet 11 alkalommal tartott. Több napos, részben külföldi tapasztalatcsere, kirándulás a beszámolók szerint 9 alkalommal zajlott le. A Kisalföldiek és a Csongrád megyeiek több ízben is szerveztek külföldi kirándulást tagjaiknak. Egynapos kirándulásra, elsősorban az aktuális ópusztaszeri és kecskeméti útirányban, 23 alkalommal került sor. Ebből a kis Zemplén megyei szervezet egyedül öttel részesezik. Mindezek a rendezvények a tagság szakmai továbbképzését is szolgálták, de több szervezet kifejezetten e célra rendezett továbbképző tanfolyamokat. Így a Békés megyeiek, a Csongrád, a Fejér, a Komárom-Esztergom, a Nógrád, a Vas és a Zala megyeiek. A Kisalföldi szervezet a szlovák könyvtárosokkal szervezett olvasótábori továbbképzést.

Egyes szervezetek saját eszközeik felhasználásával tagjaik részére pályázatot hirdettek. A Békés megyeiek Könyvtár és gazdája, illetve Könyvtárak a változó társadalomban címmel, a Fejér megyeiek a könyvtárak állományának összetétele, továbbá használói szokások kérdéskörében, a Könyvtárostanárok iskolatörténeti pályázatot hirdettek, míg a Közkönyvtári Egylet Könyvtári görbetükör címmel bonyolított le 56 pályaművet vonzó pályázatot.

A szervezetek közreműködtek a könyvtárügyet foglalkoztató szakmai előterjesztések, törvénytervezetek véleményezésében, erről a tanács jelentése bővebben is ír. A Könyvtárostanárok igen aktívan felléptek a NAT követelményrendszere és a közoktatási törvény aktuális kérdéseiben, a Zenei Szekció pedig a könyvtáros-társadalmat általánosan is érintő szerzői jogi kérdések részproblémáinak megvitatásában.

A neheztől gazdasági körülmények között nagy jelentősége van annak, ha valamely szervezet saját forrásait is igénybe véve munkájával kapcsolatban kiadványt tesz közzé. A Helyismereti Könyvtárosok Szervezete évente kötetben közreadja többnapos országos tanácskozásainak anyagát. A Vasi civil címtár 1996-ban már második, bővített kiadásban jelent meg a Vas megyei Szervezet aktív közreműködésével. A Gyermekkönyvtáros Szekció 555 aforizma az olvasásról címmel tervezi egy gyűjtemény kiadását. A Könyvtárostanárok Szervezete közreadta a Könyvtáros? Tanár? Könyvtárostanár! című kötetet. A Veszprém megyeiek két kiadványt is készítenek: Megyei minervát, illetve Könyvtáros életrajzi lexikont. A zenei könyvtárosok a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával készítik elő a Zenei könyvtári kézikönyvet. A Bibliográfiai Szekció Petrik Géza emlékére rendezett felolvasó ülésének anyaga könyvalakban is megjelenik. A periodikumok közül kiemelendő a Társadalomtudományi Szekció második éve megjelenő körlevele.

A rendezvények között már említést tettünk nemzetközi konferenciákról, külföldi tanulmányutakról is. Ki kell emelni ezek között a Békés megyeiek konferenciáját a határon túli magyar irodalom kérdéseiről, a Borsod megyeiek visszatérően megrendezett magyar-szlovák tanácskozásait, a Zemplén megyeiek határon túli könyvtárostalálkozóját. A Gyermekkönyvtáros Szekció egy erdélyi olvasótábor mellett Sárospatak-Kassa-konferenciát és burgenlandi utat is szervezett. Külföldi tanulmányutat szerveztek a Fejér megyeiek, a Kisalföldiek, a Vas megyeiek, a Gyermekkönyvtárosok és a Műszakiak. Az egyesület, a szervezetek, illetve más támogatók által juttatott források felhasználásával sok kollégánk vett részt külföldi tanulmányutakon. Kiemelendő a Kisalföldi szervezet nemzetközi kapcsolatrendszere. Részben az osztrák társszervezetekkel való, részben az Alpok-Adria együttműködés keretében több alkalommal volt módjuk külföldi konferencián való részvételre, tanulmányútra. A külföldi kapcsolatok sajátos formája, amikor a szervezetek maguk látnak vendégül külföldi kollégákat vagy finanszírozzák szakmai rendezvényeken, elsősorban a vándorgyűlésen való részvételüket.

A szervezetek szakmai tevékenységét központi forrásokból pályázat keretében 1995-ben 1,656.650 forinttal, 1996-ban 2,070.000 forinttal támogatta az elnökség. A támogatások elszámolása rendben megtörtént.

*

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete gazdálkodási tevékenységét a küldöttközgyűlés dokumentumaként előterjesztett költségvetési összesítő kimutatás, továbbá a bevételek és kiadások éves táblázatai mutatják be. Az elnökség az egyesület gazdálkodásában az 1997–1998. években is az 1994. évi küldöttközgyűlésen elfogadott és eredményesnek bizonyult irányelveket kívánja követni.

Ottovay László
főtitkár

